СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
СОФИЯ
Вх. № Ну1-3
06.01.2025г.

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на научната степен „доктор" в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Организация и управление (земеделие)

Тема и автор на дисертационния труд: ИКОНОМИЧЕСКА ЖИЗНЕСПОСОБНОСТ НА МАЛКИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА В ПЛАНИНСКИТЕ, ПОЛУПЛАНИНСКИТЕ РАЙОНИ И ТЕРИТОРИИ С ВИСОКА ПРИРОДНА СТОЙНОСТ с автор БОЖУРА АСЕНОВА ФИДАНСКА

Член на научното жури: проф. д.ик.н. Юлия Маркова Дойчинова, Университет за национално и световно стопанство, научна специалност Икономика и управление (аграрна икономика), Заповед № РД 05-269 от 5.12.2024г. на Председателя на Селскостопанска академия

I. Актуалност на проблема

Представеният за рецензиране дисертационен труд е в общ обем от 215 страници, в т.ч. 191 страници основен текст, 11 страници използвана литература и 2 броя приложения. В структурно отношение се състои от увод, четири глави, използвана литература и две приложения. Тази структура е позволила на автора сполучливо да очертае основните съдържателни части на изследването.

Темата е актуална, значима и това добре е отразено в увода.

II. Цел, задачи и методи на изследване

Целта на дисертационния труд е амбициозна и включва оценката на икономическата жизнеспособност на малките стопанства в планинските, полупланинските райони и в териториите с висока природна стойност и на тази основа определяне на възможностите за тяхното развитие и ефектите върху развитието на тези райони.

Целта е добре декомпозирана в задачите на изследването. Логичната структура на изследването е създала възможност за доказване на тезата на дисертационния труд.

III. Нагледно представяне и интерпретация на получените резултати

В първата глава „Теоретични аспекти на икономическата жизнеспособност на малките земеделски стопанства" са включени три параграфи. В първия параграф са представени различни подходи за определяне на малкото стопанство, като са изяснени предимствата и слабостите им. Разработките във втория параграф е насочена към критериите за определяне на районите на изследване, които са представени.

Интерес представлява третия параграф, посветен на икономическата жизнеспособност на земеделските стопанства, където се очертават редица трудности и проблеми при определяне на категорията.

Във втората глава, в три параграфи се разглеждат методическите подходи за оценка на равнището на икономическата жизнеспособност на малките земеделските стопанства, за изследване на нагласите на малките земеделски стопанства, както и сценариен подход за определяне развитието на малките земеделски стопанства в планинските и полупланински райони. Във всяка от тези части е демонстрирано познаване на значителен брой реализирани изследвания и са интерпретирани използваните подходи и получените резултати.

Третата глава „Анализ и оценка на икономическата жизнеспособност на малките стопанства в планинските и полупланинските райони и земите с висока природна стойност“ включва пет параграфи , в които са представени резултатите от изследването. На тяхна основа в глава четвърта са разработени възможности за подобряване на икономическата жизнеспособност на малките стопанства в планинските, полупланинските райони и земите с висока природна стойност. Те включват потребности, насоки за подобряване на състоянието на малките стопанства, ефекти от подобряване на икономическата жизнеспособност, предложения за устойчивото развитие на планинските райони във връзка с предизвикателствата в ОСП - зелената сделка, стратегията за биоразнообразие и стратегията за адаптация към климатичните промени , както и сценарии за развитие на малките стопанства в изследваните райони.

IV. Приноси на дисертационния труд

Справката за приносите във висока степен отразява постигнатото в дисертационния труд. Като резултати и приноси с научно-фундаментален характер могат да се определят следните:

1. Дисертационния труд е първото в нашата страна цялостно изследване на икономическа жизнеспособност на малките стопанства. Постигнатите резултати могат да се използват за разширяване и задълбочаване на научните търсения и националната политика, насочена към укрепване на малките стопанства в районите с природни ограничения.

2. Разработен е теоретичен преглед и критичен анализ на разработените концепциите за същността и характеристиките на малките стопанства и е обоснован изборът на критерии за тяхното определяне.

3. Адаптиран и апробиран е методически инструментариум за изследване и оценка на икономическата жизнеспособност на малките стопанства в планинските и полупланинските райони и земите с висока природна стойност.

Към практично – приложни приноси отнасям:

1. Изведени и оценени са тенденциите на икономическото и финансово състояние на малките стопанства в планинските и полупланински райони и е направена оценка на тяхната икономическа жизнеспособност по типове стопанства.

2. На основата на анкетно проучване и казусно изследване са очертани нагласите на собствениците на малки стопанства към извършването на агроекологични дейности в земите с висока природна стойност и са идентифицирани демотивиращите фактори.

3. Разработени и представени са възможности за подобряване на икономическата жизнеспособност на малките стопанства в планинските и полупланинските райони и ефектите от нейното повишаване върху устойчивото развитие на земеделието и тези райони. Разработени са сценарии за прогнозно изменение на броя на малките земеделски стопанства в планинските и полупланински райони.

V. Публикационна активност и оценка на качеството на научните публикации

Докторантката е представила три научни публикации – 2 научни доклади от конференции на Института по аграрна икономика (2019 и 2020) и статия, публикувана в списанието по планинско земеделие на Балканите (2021). Те отразяват научни резултати, свързани с въздействието на Общата селскостопанска политика на малките стопанства в страната и въздействието на климатичните промени и адаптацията на малките стопанства. Всички публикации са на английски език, а две от тях са в съавторство.

VI. Критични бележки, въпроси и препоръки към кандидата

Към докторанта имам следните въпроси:

1.По какъв начин анализа на финансирането на малките стопанства допринесе за доказване на тезата ви?

2.Ако икономическата жизнеспособност е вътрешноприсъща характеристика на земеделските стопанства, кои са според вас основните фактори, които водят до бързото намаляване на броя им?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на приложените, от докторантката, различни методи на изследване, статистическата обработка на резултатите, направените обобщения и изводи считам, че

представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ССА, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО.**

Въз основа на гореизложеното предлагам да се присъди на Божура Асенова Фиданска научната степен "доктор" в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Организация и управление (земеделие).

Дата: 04.01.2025

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(проф.д.ик.н. Юлия Дойчинова)

OPINION

on the dissertation for the degree of "Doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.8. Economics, scientific specialty Organization and management (agriculture)

Topic and author of the dissertation: ECONOMIC VIABILITY OF SMALL FARM HOLDINGS IN MOUNTAIN, SEMI-MOUNTAIN REGIONS AND TERRITORIES WITH HIGH NATURAL VALUE with author BOZHURA ASENOVA FIDANSKA

Member of the scientific jury: Prof. D.Sc. Julia Markova Doitchinova, University of National and World Economy, scientific specialty Economics and management (agricultural economics), Order No. RD 05-269 of 5.12.2024. of the Chairman of the Agricultural Academy

I. Relevance of the problem

The dissertation submitted for review has a total volume of 215 pages, including 191 pages of main text, 11 pages of used literature and 2 appendices. Structurally, it consists of an introduction, four chapters, used literature and two appendices. This structure has allowed the author to successfully outline the main content parts of the study.

The topic is current, significant and this is well reflected in the introduction.

II. Purpose, tasks and research methods (hypotheses of the dissertation)

The purpose of the dissertation is ambitious and includes the assessment of the economic viability of small farms in mountainous, semi-mountainous regions and in territories with high natural value and, on this basis, determining the opportunities for their development and the effects on the development of these regions.

The purpose is well decomposed into the tasks of the study. The logical structure of the study has created an opportunity to prove the thesis of the dissertation work.

III. Visual presentation and interpretation of the results obtained. Literature used

The first chapter "Theoretical aspects of the economic viability of small farms" includes three paragraphs. The first paragraph presents different approaches to defining a small farm, clarifying their advantages and weaknesses. The developments in the second paragraph are aimed at the criteria for defining the study areas, which are presented.

The third paragraph is of interest, dedicated to the economic viability of farms, where a number of difficulties and problems in determining the category are outlined.

In the second chapter, three paragraphs examine the methodological approaches for assessing the level of economic viability of small farms, for studying the attitudes of small farms, as well as a scenario approach for determining the development of small farms in mountainous and semi-mountainous areas. In each of these parts, knowledge of a significant number of completed studies is demonstrated and the approaches used and the results obtained are interpreted.

The third chapter "Analysis and assessment of the economic viability of small farms in mountainous and semi-mountainous regions and lands with high natural value" includes five paragraphs, in which the results of the study are presented. On their basis, in chapter four, opportunities for improving the economic viability of small farms in mountainous, semi-mountainous regions and lands with high natural value are developed. They include needs, guidelines for improving the condition of small farms, effects of improving economic viability, proposals for the sustainable development of mountain areas in connection with modern challenges in the CAP - the green deal, the biodiversity strategy and the climate change adaptation strategy, as well as scenarios for the development of small farms in the studied areas.

IV. Contributions of the dissertation work

The reference to the contributions largely reflects the achievements of the dissertation work. The following can be defined as results and contributions of a scientific-fundamental nature:

1. The dissertation is the first comprehensive study of the economic viability of small farms in our country. The achieved results can be used to expand and deepen scientific research and national policy aimed at strengthening small farms in areas with natural constraints.

2. A theoretical review and critical analysis of the developed concepts for the essence and characteristics of small farms has been developed and the choice of criteria for their definition has been justified.

3. The category "economic viability of agricultural farms" has been defined as its essential characteristic.

4. A methodological toolkit for research and assessment of the economic viability of small farms in mountainous and semi-mountainous regions and lands with high natural value has been adapted and tested.

To practical - applied contributions I refer:

1. The trends of the economic and financial situation of small farms in mountainous and semi-mountainous regions have been derived and assessed and an assessment of their economic viability by farm type was made.

2. Based on a survey and a case study, the attitudes of small farms towards carrying out agro-ecological activities in lands with high natural value were outlined and the demotivating factors were identified.

3. Opportunities for improving the economic viability of small farms in mountainous and semi-mountainous regions and the effects of its increase on the sustainable development of agriculture and these regions were developed and presented. Scenarios for a forecast change in the number of small farms in mountainous and semi-mountainous regions were developed.

V. Publication activity and assessment of the quality of scientific publications

The doctoral candidate has presented three scientific publications – 2 scientific reports from conferences of the Institute of Agrarian Economics (2019 and 2020) and an article published in the Journal of Mountain Agriculture in the Balkans (2021). They reflect scientific results related to the impact of the Common Agricultural Policy on small farms in the country and the impact of climate change and the adaptation of small farms. All publications are in English, and two of them are co-authored.

VI. Critical notes, questions and recommendations to the candidate

I have the following questions for the doctoral student:

1. In what way did the analysis of the financing of small farms contribute to proving your thesis?

2. If economic viability is an inherent characteristic of agricultural farms, what do you think are the main factors leading to the rapid decrease in their number?

CONCLUSION

Based on the various research methods applied by the doctoral student, the statistical processing of the results, the summaries and conclusions made, I believe that the presented dissertation meets the requirements of the Act on the State Agricultural Research Service of the Republic of Bulgaria and the Regulations on the conditions and procedure for acquiring scientific degrees and for occupying academic positions in the Bulgarian Academy of Sciences, which gives me reason to assess it POSITIVELY.

Based on the above, I propose to award Bozhura Asenova Fidanska the scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.8. Economics, scientific specialty Organization and Management (Agriculture).

Date: 04.01.2025 PREPARED THE OPINION:

(Prof.D.Sc. Julia Doitchinova)